MARKAÐURINN

Miðvikudagur 18. september 2019

34. tölublað | 13. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

Skilja ætti samkeppni frá öðrum þáttum

Fjárhæðin er vel norðan við hundrað milljarða króna þegar uppbyggingaráætlunin er fullframkvæmd.

Sveinbjörn Indriðason er 47 ára Borgnesingur og forstjóri Isavia, eins stærsta fyrirtækis landsins. Á næstu þremur árum er gert ráð fyrir um 30 milljarða króna framkvæmdum á Keflavíkurflugvelli. Hann segir æskilegt að fá fagfjárfesta með þekkingu á rekstri flugvalla inn í Isavia. Tengja þurfi betur saman þarfir viðskiptavina og framtíðarþróun flugvallarins. » 6

FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

»2
Hætt við skráningu og fjárfestingarráð skipað

Ekkert verður af skráningu Almenna leigufélagsins á Aðalmarkað. Sjóðfélagar fá ríkari aðkomu með skipan fimm manna fjárfestingarráðs og fulltrúa í stjórn félagsins. Þóknun sjóðsins lækkuð um 75 prósent.

»4
Telur brýnt að breyta samkeppnislögum

Viðskiptaráð segir veltuviðmið fyrir samruna margfalt lægri á Íslandi en á hinum Norðurlöndunum. Mál geti verið inni á borði Samkeppniseftirlitsins svo árum skiptir með tilheyrandi kostnaði.

»8
Innreið á bankamarkaðinn

Fjártæknifyrirtækið indó vinnur að umsókn um leyfi fyrir viðskiptabankastarfsemi. Fyrirtækið hyggst bjóða innlán sem eru tryggð að fullu með ríkisskuldabréfum og alfarið stafræna þjónustu. Stofnendurnir með víðtæka reynslu úr íslenska fjármálageiranum.

Seldi í Siggi's Skyr með 3,4 milljarða hagnaði

Eignarhaldsfélagið Eldhrímnir, sem er í eigu hjónanna Ingimundar Sveinssonar arkitekts og Sigríðar Arnbjarnardóttur, ásamt þremur börnum þeirra, hagnaðist um liðlega 3,4 milljarða króna á síðasta ári vegna sölu á hlut sínum í fyrirtækinu The Icelandic Milk and Skyr Corporation, betur þekktu sem Siggi's Skyr.

Þetta má lesa út úr nýbirtum ársreikningi Eldhrímnis. Félag Ingimundar og fjölskyldu, sem lagði The Icelandic Milk and Skyr Corporation fyrst til fjármuni við stofnun þess 2006, var á meðal helstu hluthafa fyrirtækisins þegar það var selt til franska mjólkurrisans Lactalis fyrir að lágmarki 370 milljónir Bandaríkjadala í ársbyrjun 2018. Það jafngildir um 40 milljörðum króna miðað við þáverandi gengi.

The Icelandic Milk and Skyr Corporation, sem var stofnað sem kunnugt er af Sigurði Kjartani Hilmarssyni, var í um 75 prósenta eigu Sigurðar, ættingja hans, vina og annarra sem þeim tengjast. Þá átti svissneski mjólkurframleiðandinn Emmi Group, eini fagfjárfestirinn í hluthafahópnum, um 22 prósenta hlut og nam hagnaður félagsins við söluna til Lactalis, eins og upplýst var um í Markaðinum fyrr á þessu ári, samtals um 80,9 milljónum dala.

370

milljónir dala var skyrfyrirtækið selt fyrir að lágmarki í ársbyrjun 2018.

Fram kemur í ársreikningi Eldhrímnis að hagnaður félagsins hafi numið samtals 3,5 milljörðum 2018 en þar munaði langsamlega mest um söluhagnað hlutabréfaeignar að fjárhæð rúmlega 3,39 milljarðar. Heildareignir í lok síðasta árs námu 3,92 milljörðum og eigið fé var um 3,78 milljarðar. Eignir Eldhrímnis samanstóðu einkum af verðbréfum, eða fyrir um þrjá milljarða, og þá nam bókfært virði eignarhluta í ýmsum félögum, meðal annars Florealis, Hval hf. og Matorku, samtals um 700 milljónum.

Sonur Ingimundar, Sveinn, var á meðal fyrstu samstarfsmanna Sigurðar þegar hann stofnaði fyrirtækið í New York og hannaði meðal annars umbúðirnar um skyrið. Var Sveinn jafnframt í hópi stærstu hluthafa skyrfyrirtækisins. **– hae**

MARKAÐURINN
ÚTGÁFUFÉLAG Torg., Kalkofnsvegur 2, 101 Reykjavík, sími 550 5000
Netfang ritstjorn@markadurinn.is | Sími **550 5051**
Ritstjóri **Hörður Ægisson** hordur@frettabladid.is
Ábyrgðarmaður **Kristín Þorsteinsdóttir**
Netfang auglýsingadeildar auglysingar@frettabladid.is Veffang frettabladid.is

ATVINNUHÚS EHF

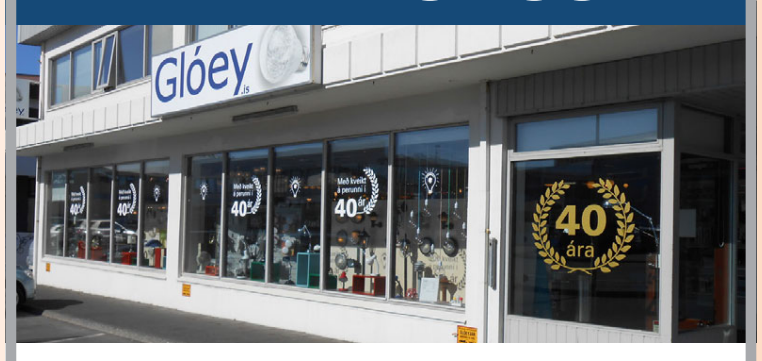

Fyrirtæki með mikla möguleika

Gamalgróin og vel þekkt raftækjaverslun á besta stað í Reykjavík er til sölu.

Mikill eigin innflutningur á ýmis konar rafmagnsvörum sem gefur töluverða möguleika á veltuaukningu bæði í verslun og heildverslun.

Tilvalið fyrirtæki fyrir hugmyndaríkt fólk eða samhenta fjölskyldu.

Atvinnuhús ehf • Atli Vagnsson hdl., lögg. fasteignasali
Hverfisgata 4 • 101 Reykjavík • Sími: 561 4433 / 698 4611
atli@atvinnuhus.is

Eignasafn Almenna leigufélagsins telur samtals rúmlega 1.200 íbúðir. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

Hætt við skráningu og fjárfestingarráð skipað

Ekkert verður af skráningu Almenna leigufélagsins á Aðalmarkað. Sjóðfélagar fá aðkomu með skipan fimm manna fjárfestingarráðs. Þóknun lækkuð um 75 prósent og til skoðunar að slíta sjóðnum og færa félagið beint til hluthafa.

Almenna leigufélagið, næststærsta leigufélag landsins, hefur hætt við áform, sem stefnt hefur verið að síðustu misseri, um skráningu félagsins á Aðalmarkað í Kauphöllinni. Þetta var á meðal þess kom fram á fundi með sjóðfélögum Almenna leigufélagsins eignarhaldssjóðs (ALE), sem er eigandi leigufélagsins og er í stýringu hjá Kviku banka, í síðustu viku, samkvæmt heimildum Markaðarins.

Þá verður sett á fót sérstakt fimm manna fjárfestingarráð, skipað fulltrúum sumra af stærstu hluthöfum ALE sjóðsins, en hann var áður í stýringu hjá GAMMA Capital Management, sem mun í kjölfarið einnig tilnefna tvo nýja fulltrúa í stjórn leigufélagsins.

Stofnanafjárfestar í hluthafahópnum hafa komið sér saman um að Markús Hörður Árnason, forstöðumaður fjárfestinga hjá TM, og Óðinn Árnason, sjóðsstjóri hjá Stefni, taki sæti í fjárfestingarráðinu og þá mun að auki Einar Sigurðsson, fjárfestir og sonur Guðbjargar Matthíasdóttur, meirihlutaeiganda Ísfélags Vestmannaeyja, setjast í ráðið, samkvæmt heimildum Markaðarins. Í röðum einkafjárfesta á hins vegar enn eftir að ákveða hvaða tveir fulltrúar til viðbótar verða skipaðir í fjárfestingarráðið en gert er ráð fyrir að sú niðurstaða muni liggja fyrir á næstu dögum.

Aðkoma sjóðfélaga, að sögn þeirra sem þekkja vel til stöðu mála, kemur

48

milljarðar voru eignir Almenna um mitt þetta ár.

til vegna vaxandi undiröldu margra úr röðum þeirra með rekstur sjóðsins, einkum hvað varðar rekstrarkostnað. Hlutverk fjárfestingarráðsins verður í upphafi að leggja mat á stöðu leigufélagsins, sem skilaði aðeins um þrettán milljóna hagnaði á fyrri árshelmingi, og taka ákvarðanir um næstu skref. Þar er meðal annars til skoðunar að sjóðnum verði slitið áður en líftími hans rennur út, sem er um mitt næsta ár, og að hluthafarnir eignist þá sjálfir hlutabréf í Almenna leigufélaginu og taki við rekstri fyrirtækisins.

Til að koma til móts við meðal annars gagnrýni sjóðfélaga um mikinn rekstrarkostnað var samþykkt á fyrrnefndum fundi í liðinni viku að lækka verulega þá þóknun sem sjóðurinn hafði innheimt fyrir stýringu eigna. Þannig var ákveðið að hún myndi lækka um 75 prósent – úr því að nema 0,4 prósentum af heildareignum í 0,1 prósent – eða sem jafngildir liðlega 150 milljónum króna á ársgrundvelli en heildareignir leigufélagsins voru um 48 milljarðar króna í lok júní á þessu ári.

Verði rekstri fagfjárfestasjóðs Almenna leigufélagsins slitið og félagið færist beint í eigu hluthafa er óvíst um á hvaða gengi sú tilfærsla yrði gerð. Þrátt fyrir að búið sé að falla frá áformum um skráningu leigufélagsins á aðalmarkað útiloka ekki sumir stofnanafjárfestar á meðal sjóðfélaga þann möguleika, þótt hann sé engu að síður talinn ólíklegur, að félagið kunni að verða skráð á First North markaðinn í Kauphöllinni á seinni hluta næsta árs.

Heimavellir, stærsta leigufélag landsins, var sem kunnugt er skráð á Aðalmarkað í fyrra. Aðeins um níu mánuðum síðar var tillaga stærstu hluthafa um afskráningu leigufélagsins samþykkt af meira en 80 prósentum hluthafa á aðalfundi. Kauphöllin hafnaði hins vegar sem kunnugt er beiðni Heimavalla um að taka bréf félagsins úr viðskiptum á Aðalmarkaði. Afar lítil velta hefur einkennt viðskipti með bréf Heimavalla og hefur hlutabréfaverð félagsins lækkað um 15 prósent frá skráningu.

Hagnaður Almenna leigufélagsins, sem á samtals um 1.200 íbúðir, á fyrstu sex mánuðum ársins dróst verulega saman á milli ára og nam tæplega 13 milljónum borið saman við rúmlega 400 milljónir á sama tíma 2018. Þar munaði mestu um að matsbreyting fjárfestingaeigna var aðeins jákvæð um 62 milljónir borið saman við 770 milljónir árið áður. Vaxtaberandi skuldir félagsins námu 30,6 milljörðum og eigið fé var tæplega 13 milljarðar.

hordur@frettabladid.is

Kvika og fjárfestar vinna að stofnun allt að 14 milljarða sjávarútvegssjóðs

Kvika banki, í samstarfi við bresku viðskiptafélagana Mark Holyoake, sem var stærsti hluthafi Iceland Seafood og stjórnarmaður á árunum 2010 til 2019, og Lee Camfield, fyrrverandi framkvæmdastjóri rekstrar hjá Iceland Seafood, vinna nú að stofnun framtakssjóðs sem mun einkum fjárfesta í evrópskum fyrirtækjum í sjávarútvegi.

Sjóðurinn hefur að undanförnu, samkvæmt heimildum Markaðarins, verið kynntur íslenskum fagfjárfestum – lífeyrissjóðum, verðbréfasjóðum og einkafjárfestum – og eru væntingar um að hægt

100

milljónir evra er áætlað að stærð sjóðsins geti orðið innan tólf mánaða.

verði að ljúka fyrstu umferð söfnunar áskriftarloforða frá fjárfestum á næstu vikum. Lagt er upp með að heildarstærð framtakssjóðsins, sem heitir Bluevest Capital, við stofnun verði um 40 milljónir evra, jafnvirði 5,5 milljarða króna, með möguleika á að stækka hann í allt að 100 milljónir evra innan tólf mánaða.

Áætlanir gera ráð fyrir að Kvika banki komi að fjármögnun framtakssjóðsins sem minnihlutaeigandi en bankinn verður hins vegar ekki rekstraraðili hans. Gunnar Sigurðsson, framkvæmdastjóri dótturfélags Kviku í Bretlandi, sem leiðir verkefnið fyrir hönd bankans, mun taka sæti í fjárfestingarráði sjóðsins ásamt meðal annars Holyoake og Camfield en þeir hættu störfum sem stjórnarmaður og framkvæmdastjóri hjá Iceland Seafood í byrjun þessa árs. **– hae**

REYKJASTRÆTI
FASTEIGNAFÉLAG

URÐARHVARF 8 FYRIR STÓRNOTENDUR

GÆÐI - ÚTSÝNI - HAGKVÆMNI

Urðarhvarf 8 er nýtt húsnæði og hagkvæmur kostur fyrir leigjendur. Húsið er glerjað að miklu leyti og því nýtur sín vel stórbrotið útsýni yfir Reykjavík, í átt að Esjunni, yfir Elliðavatn og til Bláfjalla. Samnýting á mötuneyti, hjólageymslum, fundarherbergjum, móttöku og annarri fjölbreyttri þjónustu verður í boði fyrir leigjendur húsnæðisins.

Heildarstærð er um 17.200 fm • Útleigurými frá 640 fm • Næg bílastæði og gott aðgengi
Frábært útsýni yfir Esjuna og Elliðaárdalinn • Afhending hefst vorið 2020

REYKJASTRAETI.IS

Reglur um kaupauka hygla stóru viðskiptabönkunum

Verðbréfafyrirtækið Arctica Finance telur ekki ástæðu til að takmarka kaupaukagreiðslur verðbréfafyrirtækja og viðskiptabanka með sama hætti. Fyrirhugað frumvarp um kaupaukagreiðslur gangi lengra en efni standi til.

Þetta kemur fram í umsögn Arctica Finance um frumvarpsdrög sem byggja á Evróputilskipuninni MiFID2 og reglugerðinni MiFIR. Íslenska verðbréfafyrirtækið bendir á að frumvarpið feli í sér mun meiri takmarkanir á kaupaukagreiðslum en gert er ráð fyrir í tilskipuninni. Þannig heimili önnur Norðurlönd mun meira svigrúm við greiðslu kaupauka þó að reglurnar byggi á sömu tilskipun.

Stefán Þór Bjarnason, framkvæmdastjóri Arctica Finance.

Stjórnendur Arctica Finance segja jafnframt óeðlilegt að minni fjármálafyrirtæki lúti sömu reglum og kerfislega mikilvæg fyrirtæki. „Minni fjármálafyrirtæki eru ekki kerfislega mikilvæg og ljóst er að ríkið muni ekki hlaupa undir bagga með þeim ef að kreppir í efnahagslífinu og því útilokað að ríkissjóður eða almenningur verði fyrir beinum eða óbeinum kostnaði af kaupaukagreiðslum þeirra fyrirtækja," segir í umsögninni.

Þá eigi smærri fjármálafyrirtæki undir högg að sækja í samkeppni

» Stóru bankarnir hafa meira svigrúm til að koma til móts við launakröfur starfsmanna.

við stóru viðskiptabankana sem hafa meira svigrúm til að koma til móts við launakröfur starfsmanna. „Kaupaukareglurnar eru sérstaklega íþyngjandi gagnvart smærri fjármálafyrirtækjum sem eiga ekki kost á að halda grunnlaunum starfsmanna niðri en umbuna í stað starfsmönnum í takt við árangur fyrirtækisins."

Fjármálaeftirlitið sektaði Arctica Finance um 72 milljónir árið 2017 vegna greiðslna sem verðbréfafyrirtækið innti af hendi til tiltekinna starfsmanna sinna á árunum 2012 til 2015. Héraðsdómur lækkaði stjórnvaldssektina úr 72 milljónum króna í 24 milljónir króna og þannig bar íslenska ríkinu að endurgreiða 48 milljónir króna með dráttarvöxtum. Arctica hafði krafist ógildingar á ákvörðuninni og áfrýjaði dómnum. – **þfh**

Hrefna Sætran er eigandi Grillmarkaðarins og Fiskmarkaðarins.

Hjó skarð í afkomuna

Veitingastaðirnir Grillmarkaðurinn og Fiskmarkaðurinn, sem eru meðal annars í eigu matreiðslumeistarans Hrefnu Sætran, töpuðu samtals 109 milljónum króna á síðasta ári samkvæmt nýbirtum ársreikningum félaganna. Staðirnir högnuðust um 181 milljón á árinu 2017 og 235 milljónir árið 2016. Gjaldþrot Skelfiskmarkaðarins í vor hafði veruleg áhrif á afkomuna.

152

milljónir var samanlagt tap Grill- og Fiskmarkaðarins vegna Skelfiskmarkaðarins.

Tekjur Grillmarkaðarins námu 836 milljónum króna og drógust saman um 4,5 prósent á milli ára en tekjur Fiskmarkaðarins námu 449 milljónum og drógust saman um 8 prósent. Þannig var áframhaldandi samdráttur hjá Fiskmarkaðinum en milli áranna 2016 og 2017 drógust tekjur hans saman um 10,6 prósent.

Báðir staðirnir skiluðu rekstrarhagnaði. Hann nam 79 milljónum króna hjá Grillmarkaðinum og 14,8 milljónum hjá Fiskmarkaðinum. Tap vegna Skelfiskmarkaðarins var hins vegar bókfært á samtals 152 milljónir króna í ársreikningum veitingastaðanna tveggja sem fóru með samtals 75 prósenta hlut í árslok 2017.

Þegar 48 einstaklingar fengu matareitrun á Skelfiskmarkaðinum, sem var opnaður í ágúst 2018 eftir þriggja ára undirbúning, fór að halla undan fæti og var staðnum lokað í vor. Hrefna Sætran sagði í kjölfarið að salan hefði minnkað um helming eftir atvikið.

Hrefna Sætran á helmingshlut í Fiskmarkaðinum á móti Ágústi Reynissyni. Fiskmarkaðurinn á síðan 60 prósenta hlut í Grillmarkaðinum á móti Guðlaugi Papkum Frímannssyni sem á 30 prósent. Eigið fé veitingastaðanna nemur samtals 491 milljón króna. – **þfh**

Viðskiptaráð segir brýnt að breyta samkeppnislögum

Viðskiptaráð Íslands telur brýnt að breyta samkeppnislögum. Veltuviðmið fyrir samruna séu margfalt lægri á Íslandi en á hinum Norðurlöndunum. Mál geti verið inni á borði Samkeppniseftirlitsins svo árum skiptir með tilheyrandi kostnaði. Um 40 prósentum af tíma eftirlitsins varið í samrunamál á síðasta ári.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Viðskiptaráð Íslands telur brýnt að ráðist sé í breytingar á samkeppnislögum og framkvæmd þeirra, einkum til þess að tryggja samkeppnishæfni innlendra fyrirtækja gagnvart erlendum og ná fram eðlilegu jafnvægi milli krafta samkeppni og mikilvægs stærðarhagræðis. Þetta kemur fram í skoðun Viðskiptaráðs sem birt var í dag.

„Við höfum margbent á að íslensk fyrirtæki lúta strangari samkeppnisreglum og oftar en ekki með meiri ófyrirsjáanleika en fyrirtæki í þeim löndum sem við berum okkur saman við. Slíkt getur hamlað eðlilegri starfsemi og framþróun fyrirtækja og þannig rýrt samkeppnishæfni Íslands sem heild," segir Ásta S. Fjeldsted, framkvæmdastjóri Viðskiptaráðs, í samtali við Markaðinn.

Í skoðun Viðskiptaráðs er dregin fram sú staðreynd að markaðshlutdeild fyrirtækja með 100 starfsmenn eða fleiri hafi minnkað frá 2012, ekki hvað síst á mikilvægum neytendamörkuðum, þrátt fyrir að stórfum hafi fjölgað og efnahagsumsvif hafi aukist um 24 prósent á tímabilinu. Það gefi vísbendingu um harða samkeppni og að minni fyrirtæki séu að taka til sín aukna markaðshlutdeild af vaxandi efnahagsumsvifum.

Bent er á að viðskiptalífið hafi lengi kallað eftir úrbótum á samkeppnislögum og í því samhengi leggur Viðskiptaráð einkum áherslu á fimm atriði í núverandi samkeppnilögum sem ráðið telur nauðsynlegt að endurskoða.

Í fyrsta lagi telur Viðskiptaráð brýnt að hækka veltumörk fyrir tilkynningarskyldu samruna. Ef að minnsta kosti tvö fyrirtækjanna hafa yfir 200 milljóna króna ársveltu hér á landi og samanlögð ársvelta allra fyrirtækja sem vilja sameinast er að minnsta kosti tveir milljarðar króna ber þeim skylda til að tilkynna samrunann til Samkeppniseftirlitsins. Samantekt Viðskiptaráðs sýnir að veltuviðmið fyrir samruna á Íslandi séu almennt margfalt lægri en á hinum Norðurlöndunum.

Greining Viðskiptaráðs á þeim gögnum Eurostat leiðir enn fremur í ljós að mun hærra hlutfall fyrirtækja á Íslandi þurfi að tilkynna um samruna en á öðrum Norðurlöndum. 110 íslensk fyrirtæki, 3,4 prósent fyrirtækja, ná 2 milljarða króna veltuviðmiði fyrir árið 2016 á meðan hlutfallið sem nær viðmiðum á hinum Norðurlöndunum er á bilinu 0,1-0,9 prósent.

Samrunabylgja hefur gengið yfir smásölumarkaðinn á síðustu árum. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Veltuviðmið
milljarðar króna

Veltuviðmið samkeppnisstofnana á Norðurlöndum

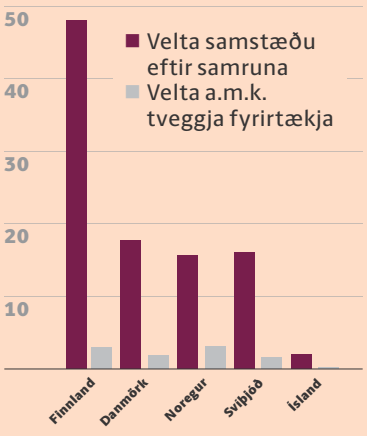

Heimildir: Vefsíður Samkeppniseftirlita á Norðurlöndunum, gengi frá Seðlabanka Íslands 30. ágúst.

„Veltuviðmiðin hafa haldist óbreytt frá 2008 þrátt fyrir að verðlag hafi hækkað og hagkerfið stækkað með auknum efnahagsumsvifum. Segja má að veltuviðmiðin hafi lækkað um nærri helming án þess að tekin hafi verið ákvörðun um það," segir í skoðuninni. Að mati Viðskiptaráðs ætti að hækka veltuviðmiðin að minnsta kosti upp í sömu upphæð og þau voru 2008 á verðlagi dagsins í dag.

Þá er bent á að 40 prósentum af tíma Samkeppniseftirlitsins hafi verið varið í samruna árið 2018, en árið 2011 var þessi prósenta aftur á móti um helmingi lægri, eða um 21 prósent.

„Það getur ekki talist eðlilegt að 40 prósent af tíma Samkeppniseftirlitsins hafi verið varið í samruna árið 2018 og þannig farið ört vaxandi milli ára," segir Ásta. Hækkun á veltuviðmiðum sé til þess fallin að draga úr áherslu á smærri samrunamál og geti þannig stytt málsmeðferðartíma.

Annað atriði sem nefnt er í skoðuninni er að afnema þurfi heimild Samkeppniseftirlitsins að skjóta úrskurðum áfrýjunarnefndar samkeppnismála til dómstóla eða leggja niður áfrýjunarnefndina svo unnt sé að eyða réttaróvissu og þar með draga úr óhagræði.

„Ljóst er að sama málið getur því verið inni á borði Samkeppniseftirlitsins svo árum skiptir, með tilheyrandi kostnaði og óhagræði fyrir viðkomandi fyrirræki. Líkur eru á því að þegar loksins fæst niðurstaða í mál af þessu tagi að forsendur samrunans séu brostnar og viðkomandi fyrirtæki þurfi að hefja samningaferli sitt á ný."

Hin þrjú atriðin sem nefnd eru í skoðun Viðskiptaráðs eru að heimild Samkeppniseftirlitsins til inngripa í fyrirtæki verði felld niður, undanþágur vegna samstarfs fyrirtækja verði afnumdar og að réttarstaða fyrirtækja við rannsókn mála verði bætt.

Við höfum margbent á að íslensk fyrirtæki lúta strangari samkeppnisreglum og oftar en ekki með meiri ófyrirsjáanleika en fyrirtæki í þeim löndum sem við berum okkur saman við.

Ásta S. Fjeldsted, framkvæmdastjóri Viðskiptaráðs

Þá fagnar Viðskiptaráð því að samkeppnislöggjöfin sé komin á málefnaskrá Alþingis. „Við höfum væntingar um að staðið verði við gefin fyrirheit sem t.d. var fjallað um í nýgerðum Lífskjarasamningi. Við höfum lagt til nokkrar breytingar en aðalatriðið er að stjórnvöld endurskoði lög og að framkvæmd þeirra sé í takt við tímann og af gefinni reynslu," segir Ásta.

VOLVO XC JEPPARNIR

HANNAÐIR FYRIR ÞIG

Það er ekki hægt að hanna einn jeppa sem hentar öllum.
Þess vegna hönnuðum við þrjá. XC jepparnir eru hannaðir fyrir
útivistina, íþróttirnar, dagsins önn, tónlistina, ferðalagið,
fjölskylduna og með okkar sýn á lúxus – hver á sinn hátt.
Allir eru þeir hannaðir fyrir þig og þinn lífstíl.

Veldu þinn Volvo XC jeppa

VOLVO XC40 AWD

XC40 AWD D4 dísil verð frá: 6.590.000 kr.

VOLVO XC60 AWD

XC60 AWD T8 tengiltvinn verð frá: 8.890.000 kr.

VOLVO XC90 AWD

XC90 AWD T8 tengiltvinn verð frá: 10.690.000 kr.

brimborg

Brimborg Reykjavík
Bíldshöfði 6
Sími 515 7000

Brimborg Akureyri
Tryggvabraut 5
Sími 515 7050

volvocars.is

Vill mýkja ásýnd Isavia

Sveinbjörn Indriðason, forstjóri Isavia, segir að tengja þurfi betur saman þarfir viðskiptavina og framtíðarþróun Keflavíkurflugvallar. Fagfjárfesta þurfi að Isavia með sérþekkingu á rekstri flugvalla.

Davíð Stefánsson
david@frettabladid.is

Sveinbjörn Indriðason var ráðinn forstjóri Isavia í sumar. Hann tók ekki við á auðveldum tíma því miklir sviptivindar hafa verið í íslenskum flugrekstri á þessu ári. Flugfélagið WOW var komið í þrot og út af stóðu kröfur Isavia á hendur félaginu upp á tvo milljarða. Fráfarandi forstjóri hafði hætt. Sveinbjörn, sem áður var framkvæmdastjóri fjármálasviðs og aðstoðarforstjóri, stóð skyndilega í gagnrýnu kastljósi íslenskra fjölmiðla.

Blaðamaður hitti forstjórann á aðalskrifstofu Isavia í flugturninum við Reykjavíkurflugvöll til að ræða stöðu félagsins og framtíðarverkefni þess. En fyrst aðeins um hann sjálfan.

Sveinbjörn er 47 ára gamall, fæddur og uppalinn Borgnesingur. Hann bjó þar allt fram að þeim tíma er hann fór í framhaldsnám. Að sögn var hann reyndar alltaf á talsverðum flækingi á sumrin. „Ég fór snemma í sveitastörf og sem unglingur vann ég í vegavinnu á sumrin. Þar ílentist ég alveg í gegnum allt háskólanámið. Það voru góðir tímar og ég naut þeirra starfa," segir hann.

Eftir útskrift frá Menntaskólanum á Akureyri árið 1992 fór Sveinbjörn í hagfræði í Háskóla Íslands þar sem hann útskrifaðist árið 1998. „Þá stóð til að fara til frekara náms en mér bauðst spennandi starf í gjaldeyrismiðlun Fjárfestingarbanka atvinnulífsins sem var þá á nýstofnaður," segir hann. En hugurinn leitaði alltaf í átt að fyrirtækjarekstri. Og þegar starfstækifæri bauðst við áhættustýringu hjá Icelandair tók hann því. Þar var hann á árunum 1999 til 2005.

Sveinbjörn varð síðan framkvæmdastjóri fjármálasviðs FL Group frá árinu 2005 til 2008 þegar hann sagði upp í ársbyrjun.

„Haustið 2007 var ég kominn á þann stað að ég var hættur að ná utan um hvernig markaðurinn virkaði," segir Sveinbjörn. „Ég er ekki að segja að ég hafi séð hrunið fyrir. En það var komin sterk vantrú í mig á að hlutirnir væru hreinlega að ganga upp. Mér fannst það hvorki sanngjarnt gagnvart FL Group né sjálfum mér að halda áfram því að ég fann mig ekki lengur í þessu umhverfi."

Eftir að hann hætti hjá FL Group tók hann sér tveggja ára hlé. Það hægði síðan skiljanlega á vinnumarkaði í hruninu. Tímann nýtti hann með sonum sínum og til að sinna hugðarefnum sínum. „Þessi tími með strákunum var ómetanlegur og styrkti tengsl okkar," segir hann. Sveinbjörn býr í dag með tveimur unglingssonum sínum í Kópavogi og segir samband þeirra sterkt.

Árið 2011 varð Sveinbjörn rekstrar- og fjármálastjóri nýsköpunar- og hugbúnaðarfyrirtækisins Clara þar sem hann dvaldi í tvö ár. Félagið þróaði gervigreind til textagreiningar. Verkefninu lauk með sölu félagsins til bandarísks aðila.

Hann varð framkvæmdastjóri fjármálasviðs Isavia árið 2013 þar til nú í júní að hann var ráðinn forstjóri þessa stóra fyrirtækis eftir að fyrri forstjóri lét óvænt af störfum. Þá blasti við, eftir gjaldþrot WOW air, að skuld þess við Isavia nam um 2,1 milljarði króna.

Þessi saga hefur verið rakin í smáatriðum í fjölmiðlum.

Lærdómurinn af WOW air

Hver er stóri lærdómurinn af falli WOW air fyrir Isavia og Keflavíkurflugvöll?

„Þegar ég horfi til baka og á þær ákvarðanir sem voru teknar, frá því að WOW byrjaði að hiksta þar til það varð gjaldþrota, er ég algerlega á því að við höfum tekið réttar ákvarðanir á þeim tíma. Hið sorglega við málið er að rekstur WOW var kominn þokkalega fyrir vind á lokametrunum. Þau voru búin að losa sig við breiðþoturnar, skera niður mikinn kostnað og félagið var komið í mun viðráðanlegri stærð. Samkvæmt mínum upplýsingum var rekstrarmódel WOW farið að virka betur, en þungur baggi sem fylgdi efnahagsreikningnum felldi félagið á endanum.

Stóri lærdómurinn er að Isavia þarf að horfa með gagnrýnni augum á það sem er borið á borð fyrir okkur. Í dag leggjum við mun meiri áherslu á að greina áhættu okkar viðskiptavina og förum betur yfir ársreikninga þeirra," segir hann.

Sveinbjörn segir einnig mikilvægt að Isavia dragi lærdóm af samskiptunum við fjölmiðla og að gagnsæi í rekstrinum sé nauðsynlegt. „Við eigum að koma fram og segja hlutina eins og þeir eru. Þessi gamla feimni við fjölmiðla á ekki erindi inn í nútímann," segir hann ákveðinn.

Isavia: Eitt félag um flugleiðsögu og flugvallarekstur

Hið opinbera hlutafélag Isavia er þjónustufyrirtæki í flugvallastarfsemi og flugleiðsögu og leggur grunn að flugsamgöngum Íslands. Félagið rekur öflugt net flugvalla á Íslandi og flugleiðsöguþjónustu á einu stærsta flugstjórnarsvæði heims. Hjá Isavia og dótturfélögum vinnur stór hópur starfsmanna sem telur um 1.300 manns.

Félagið er í dag að fullu í eigu ríkisins en er rekið á eigin ábyrgð. Fjármála- og efnahagsráðherra fer með hluthafavaldið.

Að mati Sveinbjörns var hlutafélagavæðing Isavia skynsamleg. „Það er gild ástæða fyrir því að flugvellir þróast úr því að vera ríkisreknir yfir í það að fara í einhvers konar eignarhald eða hlutafélagaform. Það er óháð því hver eigandinn er. Það skiptir ekki máli, eða það á að minnsta kosti ekki að skipta máli, hvort sem það er íslenska ríkið, einkafjárfestir eða fyrirtæki á markaði. Ástæðan fyrir því að flugvellir eru reknir undir hlutafélagaformi er að það gerir þeim kleift að taka ákvarðanir á viðskiptalegum forsendum og þannig starfa á samkeppnismarkaði án afskipta ríkisins. Oft eru flugvellir sem ekki eru reknir undir hlutafélagaforminu og heyra beint undir ríkisrekstur reknir með halla vegna smæðar, eins og tilfellið er með innanlandsflugvellina á Íslandi."

Að sögn Sveinbjörns var Isavia tvístígandi í hlutverki hlutafélagsins á fyrstu árum sínum. „Það var mín upplifun og ég tel að við séum þar svolítið enn."

Hann segir að rekstur Keflavíkurflugvallar sé sjálfbær, það er að hann standi undir sér sjálfur. „Við rekum flugleiðsöguþjónustu sem fær stærstan hluta tekna sinna á grundvelli milliríkjasamnings um flug yfir Norður-Atlantshafið. Þessi rekstur er mikilvægur fyrir Isaviasamstæðuna en þar er innbyggð mikil sveiflujöfnun þegar kemur að afkomu."

Að sögn Sveinbjörns varði Isavia um milljarði króna til landkynningar og markaðssetningar flugvallarins fyrir erlend flugfé

> **Við lendum stundum í því að fólk telur mig eða stjórnendur Isavia á móti innanlandsfluginu eða á móti landsbyggðinni. Það er alls ekki þannig.**

Innanlandsflugið ósjálfbært

En hvað með innanlandsflugið?

„Í innanlandsfluginu eigum ekki innviðina, það er mannvirkin, heldur erum við að reka kerfið samkvæmt þjónustusamningi við samgönguráðuneytið. Allar ákvarðanir um innanlandsflugvellina, svo sem þjónustustig, fjármagn og forgangsröðun fjármuna, eru teknar af ríkinu. Við sinnum eingöngu skilgreindri þjónustu samkvæmt samningnum.

Það hefur stundum verið umræða um hvernig við forgangsröðum verkefnum í innanlandsfluginu. Það er ekki rétt að kenna Isavia um fyrirkomulag fjármögnunar eða þjónustu á innanlandsflugvöllunum. Ákvarðanir um slíkt eru einfaldlega ekki á okkar forræði."

Sveinbjörn segir að Isavia fái fjármuni til reksturs í innanlandsfluginu en þjónustan kalli á ýmsa innri þjónustu. Isavia sé með ýmis stoðsvið sem sinna innanlandsflugvallakerfinu en á árum áður hafi ekki verið rukkað sérstaklega fyrir það. „Í dag höldum við slíkum kostnaði til haga því mér finnst mikilvægt að við köllum fram raunverulegan kostnað við rekstur kerfisins. Við verðum að geta svarað því hvað kostar að reka innanlandsflugvallakerfi á Íslandi.

Við lendum stundum í því að fólk telur mig eða stjórnendur Isavia á móti innanlandsfluginu eða á móti landsbyggðinni. Það er alls ekki þannig. Innanlandskerfið er almenningssamgöngukerfi og sem slíkt eðlilegt að það sé fjármagnað af íslenska ríkinu. Arðsemi af svona samgöngukerfi er ekki eingöngu mæld í krónum og aurum. Þá skiptir miklu máli að vita hvað kostar að reka kerfið svo taka megi réttar ákvarðanir öllum til hagsbóta.

Þegar þú ert með flugvelli ertu með innviði, flugbrautir, húsnæði og alls konar rekstrarkostnað. Það kostar að reka flugvelli. Við segjum Keflavíkurflugvöll vera sjálfbæran, því við erum þar að fá inn tekjur frá viðskiptavinum sem duga fyrir rekstrinum. Við setjum skilyrði um að hann standi undir sér og hann er fjármagnaður með þeim hætti. Þarna ertu kominn með eignir sem bera eitthvert virði og skila arðsemi. En þegar þú horfir á eignirnar í innanlandskerfinu, sem eru þessar flugbrautir og það sem því tengist, þá eru þetta eignir sem munu ekki skila neinni fjárhagslegri arðsemi eða afkomu," segir Sveinbjörn.

Til tals hefur komið að Isavia taki við innanlandsflugvöllum Reykjavíkur, Akureyrar og Egilsstaða. Sveinbjörn segir að ef Isavia eigi að taka við þessum þremur innanlandsflugvöllunum þá verði meðal annars að svara því hver eigi að ákvarða þjónustustig flugvallanna. „Ef stjórn Isavia á að bera fjárhagslega ábyrgð á þá ekki stjórnin að hafa rými til að draga úr þjónustu ef kostnaðurinn er að fara fram úr hófi? Það er þó ekki Isavia að taka þessa ákvörðun en við höfum lagt mikla áherslu á að upplýsa um áhrifin af henni. Ef af þessu yrði þá hefði það bein áhrif á möguleika félagsins til áframhaldandi uppbyggingar á Keflavíkurflugvelli. Það hefði á endanum bein áhrif á fjölda flugtenginga til og frá flugvellinum og þar með neikvæð áhrif á hagvöxt á Íslandi."

Er núningur við ráðuneytið vegna þessa?

„Nei það er ekki núningur. Við eigum gott samtal við öll ráðuneyti en við höfum áhyggjur af afleiðingum þessara breytinga ef af þeim yrði. Það er mikilvægt að minna á að fjármálaráðuneytið fer með eigandavaldið og gefur út eigandastefnu fyrir félagið. Hún er mjög skýr. Samkvæmt henni er ekki ætlast til að lagðar séu ófjármagnaðar ríkisbyrðar á félagið."

Risavaxin verkefni fram undan

Isavia hefur kynnt viðamiklar áætlanir um uppbyggingu Keflavíkurflugvallar á næstu árum. Sérstök þróunaráætlun sem gefin var út haustið 2015 byggði á ákveðnum farþegaforsendum sem bjuggu til þörf á uppbyggingu flugvallarins. Nú, þegar virðist hafa hægt á fjölgun ferðamanna um Keflavíkurflugvöll, er eðlilegt að spyrja hvort uppbyggingunni verði haldið áfram.

Sveinbjörn segir að þær farþegaforsendur sem þróunaráætlunin frá haustinu 2015 gerði ráð fyrir standi óbreyttar. „Þrátt fyrir að WOW sé farið út af markaðinum þá er farþegaspáin 2019 enn þá ívið hærri

lög og flugþjónustu. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

en farþegaforsendur þróunaráætlunarinnar frá 2015," segir hann og bætir við að þörfin sé enn til staðar og hafi ekki minnkað. „Við þurfum engu að síður að hafa vel í huga með hvaða hætti við fjármögnum þessa uppbyggingu. Þegar WOW var í fullum rekstri vorum við með meiri tekjur og betri nýtingu af innviðum okkar. Viðskiptaáætlunin lítur því ekki eins vel út eftir að WOW hætti rekstri."

Sveinbjörn segir að ekki megi gleyma því að WOW hafi komið með tekjur á tímum sem annars voru ónýttir tímar á Keflavíkurflugvelli. „Við þurfum að fá flugfélög til að nýta þá tíma dagsins sem ekki er verið að nota flugstöðina til að byggja traustari tekjugrunn fyrir það sem fram undan er.

Við vorum sem betur fer ekki farin að framkvæma svo heitið geti sem tengist þessari stóru uppbyggingaráætlun. Við höfum verið að undirbúa það að ráða inn hóp hönnuða til að hanna þessi miklu mannvirki og utanaðkomandi verkefnisumsjón og eftirlit til að styrkja okkur í að stýra uppbyggingarverkefnunum. Við sem fyrirtæki höfum ekki haft innviði til að verkefnastýra ein þessu risaverkefni." Hann gerir ráð fyrir að gengið verði frá samningum um verkefnisumsjón fyrir lok þessa árs.

Sveinbjörn segir þetta vera risavaxin verkefni. „Í þeningum verður fjárhæðin vel norðan við hundrað milljarða króna þegar uppbyggingaráætlunin er fullframkvæmd. Á næstu þremur árum gætum við verið að horfa á um 30 milljarða íslenskra króna," segir hann.

„Fyrsta verkefni verkefnisumsjónarinnar er að meta núverandi uppbyggingaráætlanir og hversu raunhæfar þær eru. Setja þarf fram áhættumat fyrir flugvöllinn og svara því hvort tekjugrunnurinn muni standa undir þessari uppbyggingu eða hvort Isavia þurfi að hækka gjaldskrá. Það viljum við auðvitað forðast í lengstu lög því að við verðum að verja samkeppnishæfni flugvallarins," segir hann.

> **Ég vil mýkja félagið. Það þýðir að þó svo að við séum að reka stór og mikil mannvirki þá er það mannauðurinn sem ræður úrslitum um árangur Isavia til lengri tíma litið.**

„Þetta eru miklir fjármunir. Gert hafði verið ráð fyrir að hægt væri að fjármagna uppbygginguna með lánsfjármagni og að ekki yrðu sóttir fjármunir til eigandans. Þessar áætlanir gengu upp meðan WOW var til staðar, en nú þegar það félag er farið í þrot þá er þetta allt miklu þyngra."

Breytingar á eignarhaldi Isavia

Í tengslum við mikla uppbyggingu Isavia á Keflavíkurflugvelli á síðustu misserum hafa vaknað spurningar um hvort það sé hlutverk ríkisins að eiga og reka flugvelli og bera rekstraráhættu þeirra. Eignarhald flugvalla er afar mismunandi í Evrópu og nokkuð algengt að þeir séu í eigu sérhæfðra félaga sem sinna eingöngu slíkum rekstri. Sú þróun hefur færst í aukana hin síðari ár.

Fram kemur í tölum frá Alþjóðasamtökum flugvalla, ACI, að árið 2010 hafi 78% flugvalla í Evrópu verið í opinberri eigu. Sex árum síðar er hlutfallið komið í 59%.

Aðspurður um þessa þróun segist Sveinbjörn skilja þessa umræðu og geta tekið undir margar þær spurningar sem hafa vaknað um áframhaldandi rekstur í Keflavík.

„Eins og staðan er í dag tel ég skynsamlegt að horfa með jákvæðum augum til þess að sækja viðbótarfjármagn með viðbótarhlutafé, sérstaklega eftir fall WOW air. Hvaðan á það viðbótarhlutafé að koma? Annaðhvort væri það frá núverandi eiganda, íslenska ríkinu, eða þá að það kæmi meðfjárfestir að borðinu."

Hefur það verið rætt? Hafið þið rætt við fjárfesta?

„Það banka reglulega upp á einhverjir áhugasamir fjárfestar. Við tökum vel á móti öllum og það fá allir kynningu á því sem við erum að gera. Það er mikill áhugi á að koma að fjármögnun slíkra innviðaverkefna."

Hvað með til að mynda lífeyrissjóði?

„Það er okkar mat að það sé ekki stórkostlega erfitt að sækja fjármagn til þeirra verkefna sem fram undan eru á Keflavíkurflugvelli. Það eru hins vegar mikil verðmæti fólgin í því að fá inn fjárfesta sem hafa þekkingu á þessu sviði frekar en að horfa einvörðungu á fjármagnið sem slíkt. Það er auðveldara að sækja fjármagnið en þekkinguna. Ef það kæmi hér inn erlendur fjárfestir sem sérhæfir sig í að fjárfesta í alþjóðlegum flugvöllum þá kemur með honum mikil þekking sem væri mjög jákvæð fyrir okkur. Við höfum á tiltölulega fáum árum vaxið úr litlum flugvelli í alþjóðlegan flugvöll með öllum þeim tækifærum og áskorunum sem því fylgir.

Við höfum náð að höndla þennan mikla vöxt gríðarlega vel en það eru þarna hlutir sem við getum gert betur. Samhliða auknu fjármagni gætum við náð í mikla rekstrar- og uppbyggingarþekkingu frá slíkum fjárfestum."

En hvað með eigandann, er hann að skoða aðkomu annarra fjárfesta?

„Nú veit ég ekki til þess að það sé einhver vinna í gangi í fjármálaráðuneytinu. Ég held að svo sé ekki.

Stjórn Isavia hefur ekki rætt þetta sérstaklega enda væri alltaf um að ræða ákvörðun eigandans en ekki stjórnar. Auðvitað upplýsum við stjórnina þegar hingað koma áhugasamir fjárfestar, en hlutverk stjórnar Isavia er fyrst og fremst að hugsa um hag hlutafélagsins en ekki hver eigandinn er. Það væri í mínum huga tiltölulega auðvelt að sýna fram á skynsemi þess að fá fagfjárfesti inn í félagið."

En þarf þá ekki að skilja Keflavíkurflugvöll frá annarri starfsemi, til að mynda innanlandsfluginu?

„Ekki endilega. Það er hægt að fá inn fjárfesti beint inn í Isavia þar sem innanlandsflugvallakerfið, sem er óarðbær rekstrareining, er rekin með þjónustusamningi.

Flugleiðsöguhlutinn er þannig að við erum ekki bara að stýra flugi yfir Atlantshafið heldur er hluti þess að auka afkastagetu Keflavíkurflugvallar að finna skilvirkari leiðir fyrir flugvélar í aðflugi o.s.frv. Það væri mikilvægt fyrir mögulegan fjárfesti að geta haft áhrif þar líka. Þannig gætum við líklega seinkað þriðju flugbrautinni í mörg ár með því að breyta ferlum í flugumferð."

Við höfum ákveðnar heimildir fyrir því að í undirbúningi séu talsverðar skipulagsbreytingar á Isavia. Heyrst hefur að til standi að skipta upp fyrirtækinu og setja ákveðinn hluta þess í dótturfélög. Getur þú lýst þeim tillögum og hversu langt eru þær komnar?

„Það er mikilvægt að greina betur á milli ólíkra þátta í rekstri Isavia. Meirihluti tekna innanlandsflugvallakerfisins kemur úr þjónustusamningi við íslenska ríkið og þar ríkir engin samkeppni. Svipaða sögu er að segja um flugleiðsöguþjónustuna. Þar ríkir ekki bein samkeppni og stærsti hluti starfseminnar er að fullu byggður á kostnaðargrunni þar sem afkoman sveiflujafnast milli ára. Aftur á móti er Keflavíkurflugvöllur viðskiptaeining sem er í mikilli samkeppni. Mér finnst mikilvægt að við gerum nú skýran aðskilnað milli þessara þátta til að þeir hætti að hafa truflandi áhrif hvor á annan og geti vaxið og dafnað í sínu náttúrulega umhverfi. Við verðum líka að viðurkenna þá staðreynd að rekstur Keflavíkurflugvallar er sú eining sem ber langmestu áhættuna og er í raun eina einingin sem getur haft veruleg neikvæð áhrif á eigin fé Isavia. Það þarf því að meðhöndla þá áhættu í samræmi við það," segir hann.

„Mín sýn á fyrirkomulagið er skýr en það er ekki tímabært að svo stöddu að útlista í smáatriðum hvað í því felst."

Stór í markaðssetningu Íslands

Það kemur ef til vill mörgum á óvart hvað Isavia er virkt og umsvifamikið í að að markaðssetja Ísland sem áfangastað. Það er einkum gert með mikilli vinnu í markaðssetningu flugvallarins fyrir erlend flugfélög og flugþjónustu. Á síðasta ári varði Isavia þannig um milljarði króna til landkynningar.

„Ákvörðun flugfélags um að hefja flug á nýja áfangastaði er stór. Hún krefst fjárfestinga og það getur tekið talsverðan tíma fyrir þá að verða arðbæra. Bara það að fá flugfélög til að koma hingað er stórt skref. Það skiptir máli að flugfélögin geti komið hingað á hagkvæman hátt."

Hvatakerfið á Keflavíkurflugvelli veitir flugfélögum sem hefja flug á völlinn allt árið eða utan háannatíma afslátt af notendagjöldum. Endurgreiðslur vegna þess námu 887 milljónum króna á síðasta ári. Þessi kostnaður ásamt fjármögnun annarrar kynningarstarfsemi til flugfélaga og dótturfélaga Isavia fór yfir milljarð króna á síðasta ári.

Þar fyrir utan hefur Isavia tekið virkan þátt í markaðssetningu Íslands sem áfangastaðar. Það hefur félagið gert með þátttöku í verkefnum eins og Ísland allt árið, Iceland Naturally í Bandaríkjunum, hjá Íslenska ferðaklasanum og Startup Tourism. Þá sækir Isavia ráðstefnur víða um heim þar sem Ísland er kynnt.

Eru einhver ný flugfélög í kortunum? Það var nefnt að þið hefðuð rætt við Emirates í Sameinuðu arabísku furstadæmunum?

„Já, við erum að tala við fjölmörg félög. Við höfum ekki viljað gefa upp hvaða félög við erum í viðræðum við, flugfélögin hafa lagt áherslu á það. Við höfum aftur á móti ekki verið í viðræðum við Emirates. Það var bara einhver misskilningur í fjölmiðlum."

Í tengslum við fjárfestingaráætlun Kínverja sem kennd er við Belti og braut hefur kínverski sendiherrann nefnt möguleika á beinu flugi frá Kína. Hvað getur þú sagt um það?

„Við höfum verið í samskiptum við flugfélög í Asíu. Við sjáum möguleika á að fá hingað flugfélög þaðan þar sem félög frá Asíu gætu síðan notað Keflavík sem tengistöð. Það er stór ákvörðun að hefja flug milli Asíu og Íslands. Þetta eru löng flug og meiri áhætta fyrir flugfélögin, þannig að það er ekki skrítið að það taki langan tíma að komast að niðurstöðu um þetta. Það er auðveldara að stökkva inn á styttri flugleggina."

Aðspurður um hvort lengri flugdrægni flugvéla á borð við nýjar Airbus-vélar dragi úr framtíðarmöguleikum Keflavíkur sem tengistöðvar segir hann svo ekki vera. „Það geta verið meiri möguleikar á þeim áfangastöðum sem eru lengra í burtu. Það að nýta Keflavíkurflugvöll sem tengistöð milli Asíu og til dæmis Bandaríkjanna gerir flugfélögum mögulegt að nýta minni flugvélar frekar en breiðþotur.

En telur þú það líklegt að af flugi til Asíu frá Keflavík verði?

„Já, ég tel það augljóst."

Hvað með önnur tækifæri? Eitt eru farþegar annað eru vörur?

„Hluti af áskoruninni hér er að það er lítill innflutningur á móti útflutningi. Flugfélögin hafa getað notað farangursgeymslur sínar undir vöruflutninga þegar flogið er héðan. Þetta hefur nýst vel í flutningi á frakt héðan. Við höfum aðeins kannað möguleika þess að horfa á Keflavíkurflugvöll sem skiptistöð fyrir vöruflutninga, en ekki fylgt því sérstaklega eftir. Fraktflutningurinn hefur átt sér stað hjá flugfélögunum sem eru þegar til staðar og að miklu leyti í farþegageymslum þeirra véla."

Hvert vilt þú leiða félagið?

„Ég vil mýkja félagið. Það þýðir að þó svo að við séum að reka stór og mikil mannvirki þá er það mannauðurinn sem ræður úrslitum um árangur Isavia til lengri tíma litið. Verkefni okkar eru spennandi, krefjandi og skemmtileg og ég vil gera Isavia að eftirsóknarverðari vinnustað. Til að svo megi verða er lykilatriði að greina betur á milli eininga félagsins.

Ef við horfum á Keflavíkurflugvöll sérstaklega þá þurfum við að setja viðskiptavini enn frekar í forgrunninn og tengja betur saman þarfir þeirra og framtíðarþróun flugvallarins. Stafræn þróun verður umfangsmikil í rekstrinum til framtíðar."

Flugvallarekstur og flugleiðsöguþjónusta

Isavia ohf. varð til árið 2010 við sameiningu Flugstoða ohf. sem rak alla flugvelli nema Keflavíkurflugvöll og Keflavíkurflugvallar ohf. Þá færðust yfirstjórn og ábyrgð á flugvallarekstri og flugleiðsöguþjónustu á íslenska flugstjórnarsvæðinu á einn aðila.

Félagið heyrir undir C-hluta ríkissjóðs sem eru hlutafélög í meirihlutaeigu ríkisins sem rekin eru á eigin ábyrgð og heyra því ekki með beinum hætti undir ríkið. Íslenska ríkið á í dag alla hluti félagsins og fer fjármála- og efnahagsráðherra með hluthafavaldið og skipar stjórn þess. Rekstur Isavia byggir á fimm rekstrarsviðum: Flugleiðsögusviði, flugvallasviði, rekstrarsviði Keflavíkurflugvallar, tækni- og eignasviði Keflavíkurflugvallar og viðskiptasviði Keflavíkurflugvallar. Stoðsvið Isavia eru þrjú talsins: Þróun og stjórnun, mannauður og árangur og fjármálasvið. Einnig er staðla- og gæðadeild sérstök stoðeining.

Starfsmannafjöldinn Isavia september 2019

Keflavíkurflugvöllur	760
Flugleiðsögusvið	307
Flugvallasvið	123
Stoðsvið	99
Alls	1.289

Undirbúa innreið á bankamarkaðinn

Fjártæknifyrirtækið indó vinnur að umsókn um leyfi fyrir viðskiptabankastarfsemi. Fyrirtækið hyggst bjóða innlán sem eru tryggð að fullu með ríkisskuldabréfum og alfarið stafræna þjónustu. Stofnendurnir með víðtæka reynslu úr fjármálageiranum.

Þorsteinn Friðrik Halldórsson
tfh@frettabladid.is

Íslenska fjártæknifyrirtækið indó mun á næsta ári bjóða Íslendingum upp á veltureikninga sem verða að fullu tryggðir með ríkisskuldabréfum og innistæðum í Seðlabankanum. Vinnur indó þessa dagana að því að sækja um leyfi fyrir viðskiptabankastarfsemi og er vonast til þess að starfsemin verði komin á skrið á fyrri hluta næsta árs. Fyrirtækið hefur lokið tveimur umferðum af fjármögnun og stefnir að því að ljúka þeirri síðustu þegar starfsleyfið er í höfn.

„Hugmyndin snýst um valdeflingu viðskiptavina. Þú færð launin þín inn á bankareikning og átt að hafa heilmikið um það að segja hvernig þeim er ráðstafað. Þá ætti til dæmis ekki að nota hann til að fjármagna eitthvað sem þér er á móti skapi," segir Haukur Skúlason, sem stofnaði indó ásamt Tryggva Birni Davíðssyni en þeir hafa báðir víðtæka reynslu úr fjármálageiranum.

Mun indó bjóða upp á veltureikninga sem hægt er að tengja við debetkort og verður þjónustan alfarið á snjallsímaforriti. Ólíkt hefðbundinni bankastarfsemi verða innistæður viðskiptavina indó ekki lánaðar út nema til ríkisins. Þannig verða öll innlán hjá indó lögð inn á reikning hjá Seðlabankanum eða þau verða fjárfest í ríkisskuldabréfum. Undirbúningsvinna að verkefninu hófst fyrir um einu og hálfu ári. Að sögn Hauks og Tryggva er slíkt algert nýnæmi í bankastarfsemi þar sem innlánseigendur geta í fyrsta skipti treyst því að innlán þeirra séu algerlega örugg óháð fjárhæð, og eins munu þeir vita nákvæmlega hvar peningar þeirra eru á hverjum tíma.

„Við höfðum báðir fundið fyrir togstreitunni sem er á milli deilda í bönkum og þeim áskorunum sem fylgja aukinni samkeppni, tæknibreytingum og regluverkinu. Við settumst niður til að greina bankastarfsemina eins og hún leggur sig og veltum fyrir okkur hvort hægt væri að vera banki án þess að bjóða upp á alla þá þjónustu sem bankar í dag bjóða upp á með öllum þeim kostnaði sem því fylgir," segir Tryggvi. Á endanum ákváðu þeir að fara inn á veltuinnlánamarkaðinn með nýja og einfaldari nálgun. indó gekk frá fyrstu fjármögnunarumferð haustið 2018 og hóf í kjölfarið að byggja upp teymi í kringum verkefnið.

„Fram að því höfðum við verið í bílskúrum, fundarherbergjum á Þjóðarbókhlöðunni og ótal kaffihúsum bæjarins að vinna að stofnun fyrirtækisins," segir Tryggvi. Þá var gengið frá annarri fjármögnunarumferð í ágúst og stefnt er að síðustu umferðinni eftir að starfsleyfið er komið í hús.

Haukur segir að starfsemi indó muni einnig skera sig frá stóru íslensku bönkunum með því að búa til samfélag í kringum þjónustuna. „Við ætlum að feta í fótspor erlendra banka á borð við Monzo með því að hanna þjónustuna þannig að hún hvetji til jákvæðrar hegðunar og markmiðasetningar, hvort sem það er í fjármálum eða á öðrum sviðum lífsins," segir Haukur og tekur dæmi.

„Segjum sem svo að þú ætlir að byrja í ræktinni og mæta tvisvar í viku, þá gætirðu sett þér markmið í gegnum appið og ef þú nærð þeim standa þér fríðindi til boða. Þannig er hægt að stuðla að jákvæðri hegðun og að því að viðskiptavinum finnist þeir tilheyra samfélagi."

Hvenær verður starfsemin komin á fullt skrið?

Haukur: „Það eru margir þættir sem spila þar inn í og þeir eru ekki allir á okkar valdi. Við erum búin að teikna upp alla kerfisinnviðina og vel á veg komin með að ljúka smíði þeirra, og erum núna að vinna að því að ganga frá umsókn um starfsleyfi til Fjármálaeftirlitsins. Í kjölfarið hefst samtal við eftirlitsstofnanir um hvernig reksturinn geti uppfyllt öll skilyrði. Þegar það er frágengið munum við byrja á því að veita þjónustuna til prufuhópa þannig að við getum stýrt aðganginum og fjölda notenda. Við erum nú þegar að taka á móti skráningum í prufuhóp á heimasíðu okkar. Ef allt gengur vel þá sjáum við fram á að starfsemin verði komin á fullt skrið á fyrri hluta næsta árs."

Munuð þið einblína á íslenska markaðinn?

Haukur: „Við horfum fyrst og fremst á markaðinn á Íslandi og einskorðum starfsemi fyrirtækisins við hann. En seinna meir, ef nálgunin hér á landi gengur vel, munum við skoða það að hefja starfsemi í öðrum Evrópulöndum þar sem regluverkið er svipað. En ef við förum með viðskiptamódelið út fyrir landsteinana verður starfsemin þar aðskilin frá starfseminni hér heima. Kjarninn í rekstrarmódelinu er að peningarnir séu alltaf öruggir og að hlutirnir séu framkvæmdir með einföldum og gegnsæjum hætti."

Það hljóta að felast ýmsar áskoranir í því að hefja viðskiptabankastarfsemi, ekki satt?

Tryggvi: „Stærsta áskorunin, og sú sem hefur verið skemmtilegast að yfirstíga, var sú að hlusta ekki á þá sem sögðu að þetta væri ekki hægt. En þetta er víst hægt, við erum að framkvæma hugmyndina og það hefur skipt sköpum að vera hluti af teymi sem hefur sama hugarfar."

Haukur Skúlason og Tryggvi Björn Davíðsson hafa þekkst frá því í grunnskóla. FRÉTTABLAÐIÐ/ANTON BRINK

> **Við höfðum báðir fundið fyrir togstreitunni sem er á milli deilda í bönkum og þeim áskorunum sem fylgja aukinni samkeppni, tæknibreytingum og regluverkinu.**
>
> Tryggvi Björn Davíðsson, annar stofnenda indó

Með víðtæka reynslu úr fjármálum og tækni

Báðir stofnendur indó hafa starfað á fjármálamarkaði um langt skeið. Haukur starfaði í tíu ár hjá Íslandsbanka þar sem hann var m.a. forstöðumaður framtaksfjárfestinga og forstöðumaður greiningar og stefnumótunar á viðskiptabankasviði. Tryggvi Björn var framkvæmdastjóri Markaða hjá Íslandsbanka á árunum 2011 til 2017 en fyrir það starfaði hann hjá Barclays Capital í London við að byggja upp skuldabréfafjárfestingasvið breska bankans.

„Fjártæknin hefur að mestu leyti verið til hliðar og feimin við það að fara inn í eftirlitsskyldan rekstur. Við komum báðir úr eftirlitsskyldum rekstri og okkar sýn er sú að til þess að fjártækni geti haft raunveruleg áhrif þá þurfi að fara alla leið," segir Tryggvi.

Starfsmenn indó eru sex talsins að stofnendunum meðtöldum. Þeir sem vinna að hugbúnaðarþróun fyrirtækisins hafa meðal annars starfað hjá Plain Vanilla, Reiknistofu bankanna og uppbyggingu á tölvukerfum WOW air.

„Í bankastarfsemi þarf þekking á ólíkum sviðum að koma saman. Það þarf þekkingu á regluumhverfinu, fjármálamörkuðum, kerfisinnviðum og markaðssetningu svo dæmi séu tekin," segir Tryggvi.

Þurfum að brjóta upp úreltu kerfin

Svipmynd

Þorbjörg Helga Vigfúsdóttir

Nám:
Stúdent frá VÍ, BA-gráða frá HÍ í uppeldis-og menntunarfræði og sálfræði og meistaragráða í námssálfræði frá University of Washington í Seattle.

Störf:
Framkvæmdastjóri og stofnandi Köru Connect ehf. ásamt Hilmari Geir Eiðssyni. Stofnandi Tröppu þjónustu og Tröppu ráðgjafar 2014 ásamt Tinnu Sigurðardóttur og Kristrúnu Lind Birgisdóttur. Borgarfulltrúi og varaborgarfulltrúi Sjálfstæðisflokksins í Reykjavík frá 2006-2014. Faglegur aðstoðarmaður menntamálaráðherra 2003-2006, stundakennari við HR 1999-2003 og verkefnastjóri Auðs í krafti kvenna 2000-2003. Formaður markaðsverkefnisins Iceland Naturally, formaður fulltrúaráðs Verzlunarskóla Íslands og varaformaður Þjóðleikhúsráðs.

Fjölskylduhagir:
Gift Hallbirni Karlssyni verkfræðingi og á með honum fjögur börn, Karl Ólaf, Atla Frey, Ólöfu Stefaníu og Emblu Margréti. Fjölskyldan hefur búið í Palo Alto í Kaliforníu, Seattle í Washington-fylki, Fontainbleu í Frakklandi og Barcelona á Spáni.

Þorbjörg Helga segist elska að ganga á fjöll sem eru hæfilega stór því hún sé ágætlega lofthrædd. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Þorbjörg Helga Vigfúsdóttir er framkvæmdastjóri og stofnandi íslenska nýsköpunarfyrirtækisins Kara Connect. Fyrirtækið hefur þróað hugbúnaðarlausn sem auðveldar aðgengi að sérfræðiþjónustu á sviði heilbrigðis- og menntamála. Þorbjörg Helga segir að næsta verkefni sé að yfirfæra það sem hefur gengið vel hér heima á norræna markaði.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Mínar ær og kýr eru skólamál og stór hluti af starfi mínu tengist þeim vangaveltum. Ég hef áhuga á mörgu öðru, þar með talið heilsu og umhverfismálum. Mér finnst ótrúlega gaman að lesa skáldsögur og vildi að ég gæti gert meira af því. Lestur virkar eins og hugleiðsla fyrir mig. Ég hleyp og elska að labba á fjöll sem eru hæfilega stór því ég er ágætlega lofthrædd. Ég er bíla- og tækjadellukona og svo hjóla ég smávegis. Besta sem ég geri er að vera á fjallahjóli í íslenskri náttúru. Ég er mjög mikið fyrir hönnun og nýt þess að slaka stundum á með Instagram og skoða síður og nýjasta nýtt um hönnun og arkitektúr.

Hvernig er morgunrútínan þín?

Hún er nú ekkert flókin, ég kveiki á tónlist til að vekja yngra settið í fjölskyldunni, sturta mig og kem öllum út. Ég nýt þess að geta gengið með dæturnar í skólann og svo í vinnuna og finnst það algjör lúxus. Ég flýg mikið og þá er morgunrútínan eiginlega farin að miða að því að geta farið út úr húsi á undir 15 mínútum til að bæta aðeins við svefninn. Ég er núna að vinna í því að ná meiri svefni og tók þá stóru ákvörðun að hætta að drekka kaffi fyrr á árinu. Það breytti morgunrútínunni talsvert verð ég að viðurkenna.

Hvaða bók hefur haft mest áhrif á þig?

Líklega eru það bækur eins og Educated og Glass Castle og Mrs. Eleanor Oliphant is completely fine. Skáldsögur með sögulegri skírskotun eins og The light we cannot see, The Nightingale og The Great Alone hafa líka mikil áhrif á mig.

> **Það þarf að brjóta þetta kerfi upp og hætta að horfa á hvernig kerfi geta talað hvert við annað. Það á að horfa á hvernig kerfi tala og þjónusta íbúa til að bæta þjónustu við þá.**

Hver var kjarni erindisins sem þú fluttir á haustráðstefnu Advania?

Skilaboðin voru að aðgengi að hjálp sérfræðinga eru í dag í sílóum hins opinbera sem tala ekkert saman. Það þarf utanaðkomandi aðila sem setur sig í spor þeirra sem þurfa á hjálp að halda og sérfræðinganna sem þurfa að glíma við mjög flókið kerfi til að laga þetta umhverfi. Það þarf að brjóta þetta kerfi upp og hætta að horfa á hvernig kerfi geta talað hvert við annað. Það á að horfa á hvernig kerfi tala og þjónusta íbúa til að bæta þjónustu við þá. Þannig hjálpum við fleirum, spörum pening og náum betri árangri.

Hver hafa verið mest krefjandi verkefnin undanfarin misseri?

Það hefur verið krefjandi að sannfæra ólíkt fólk, bæði fjárfesta og viðskiptavini, um að stórar hugmyndir eins og lausnin sem Kara leggur fram sé ekkert endilega flókin. Hugbúnaðurinn tryggir að sérfræðingar geti á öruggan hátt tengst skjólstæðingum sínum og um leið nýtt nýjustu tækni til að leysa margt af hólmi sem í dag er í úreltum kerfum eða hreinlega á blaði og í möppum.

Hvað áskoranir og tækifæri eru fram undan hjá Kara Connect?

Það eru ótrúleg tækifæri í farvatninu og mjög mikið að gera hjá okkur. Það er áskorun þegar maður vex að sinna kúnnunum sínum vel og hjálpa þeim að innleiða og stíga inn í nýja veröld. Við fórum í gegnum miklar áskoranir til að tryggja að Kara verði örugg fyrir alla aðila og kláruðum í sumar að fá samþykki Landlæknis fyrir hugbúnaðinn, öryggisúttekt Syndis og GDPR-úttekt. Næstu verkefni eru að yfirfæra það sem hefur gengið vel hér heima á norræna markaði.

Hvar sérðu þig eftir 10 ár?

Ég sé mig sátta og spræka eftir að hafa ýtt úr vör fyrirtæki og verkefnum sem bæta samfélagið. Ég hef það raunar sem markmið að þá verði meiri tími til að lesa góðar bækur og sinna fjölskyldu og vinum. Ég sá mig nú alltaf sem skólastjóra einu sinni – hver veit?

Þegar hauststressið heltekur hugann

Kristín Hrefna Halldórsdóttir framkvæmdastjóri viðskiptaþróunar Flow

Eftir sælusumarið mikla sem dældi yfir okkur sól og gleði í sumar getur verið erfitt að mæta aftur í haustrútínuna. Þar bíða sumra stútfull innhólf af tölvupósti sem allir óskra á svör, krefjandi skilafrestir, stressaðir stjórnendur, alls konar foreldrafundir, skutl á fótboltaæfingar svo ég tali nú ekki um stressið sem fylgir því að komast í jógatíma á réttum tíma. Klukkutímarnir þjóta áfram og eftir vinnudaginn upplifa margir að þeir hafi ekki gert nokkurn skapaðan hlut í vinnunni því þeir hringsnúast bara. Þeir ná ekki að einbeita sér og hugurinn þeytist eins og vindhani sem er við það að fjúka af festingunum. Margir eru samt fegnir að komast aftur inn í rútínuna, sérstaklega þeir sem eru með lítil börn. Ætli rútínan verði ekki komin í sæmilegt horf þegar jólastressið byrjar að hellast yfir mann með yfirlýsingum frá þeim sem eru löngu búnir að kaupa allar jólagjafirnar.

Öll þessi streita er ekki góð fyrir heilsuna. Bandarískar rannsóknir sýna að þrír af hverjum fimm starfsmönnum upplifa mikla streitu. Streita getur leitt til kvíða, þunglyndis, meltingarvandamála, svefnvandamála og margra annarra alvarlegra heilsubresta.

Neikvæð og erfið vinnustaðamenning þar sem allt er á yfirsnúningi og tölvupóstur er sendur allan sólarhringinn af því hugur stressaðs stjórnanda er í endalausu kappi við haustlægðirnar einkennir suma vinnustaði. Þó að langt sé komið fram yfir háttatíma þeirra sem ætla að vakna með skýran huga daginn eftir heldur stressaði stjórnandinn áfram að dæla út kröfum, skilaboðum og einhverju sem má alveg bíða fram á næsta dag. Ástæðan er oft einföld. Þeir sem eru of stressaðir til að ná að kyrra hugann upplifa falskt öryggi í því að dæla út póstum á alla í kringum sig til þess að létta á pressunni á eigin hugarstormi en átta sig ekki á því að þeir stressa alla aðra með þessu háttalagi. Þetta er því miður allt of algengt á íslenskum vinnumarkaði.

Sá sem er í stöðugu stríði við steituna á erfiðara með að sýna samkennd, vera skapandi eða hugmyndaríkur. Streitan tekur svo mikla orku. Það er mikilvægt að hvíla hugann og leyfa laufunum sem erill dagsins þyrlar upp að falla til jarðar. Hugleiðsla er áhrifaríkt og hraðvirkt vopn í baráttunni

> **Það er frábært að sjá stór og leiðandi fyrirtæki taka forystu í því að bjóða starfsmönnum sínum tækifæri til þess að hugleiða í vinnunni.**

við streituna. Þetta er margsannað en samt hugleiða ekki fleiri en raun ber vitni. Það getur verið erfitt að setjast niður og ætla að róa hugann og hugleiða í opnu vinnurými með allt ónæði nútímans í rassvasanum. Þá geta hugleiðsluöpp, sýndarveruleiki og aðrar leiðir komið til hjálpar og þjálfað fólk upp í því að róa hugann.

Það er frábært að sjá stór og leiðandi fyrirtæki taka forystu í því að bjóða starfsmönnum sínum tækifæri til þess að hugleiða í vinnunni. Það að setjast niður í skamma stund, hugsa aðeins um andardrátt-inn, hverfa jafnvel inn í sýndarveruleika og læra að maður getur stjórnað storminum sem stundum ræðst á hugann eins og þúsund millibara haustlægð er ótrúlega verðmætt, bæði fyrir einstaklingana og fyrirtækin.

Skotsilfur

Efst á lista

Ásdís Kristjánsdóttir, forstöðumaður efnahagssviðs SA, var ein af þeim sem sóttu um að stýra fjármálastöðugleikasviði Seðlabankans. Hún og Ásgeir Jónsson seðlabankastjóri hafa áður unnið saman, fyrst í greiningardeild Arion á árunum fyrir og eftir fall bankanna og síðan við gerð skýrslu um framtíð íslenskrar peningastefnu. Ásgeir, sem mun leiða sameiningu Seðlabankans og FME, er líklegur til að vilja fá sér til halds og trausts einhvern í forystu sem hann treystir og þekkir vel til.

Átján ár hjá Goldman

Gunnar Jakobsson var annað nafn sem birtist á listanum yfir þá sem vilja stýra fjármálastöðugleikasviði en hann hefur starfað hjá bandarísku fjárfestingarbankanum Goldman Sachs í meira en 18 ár. Gunnar, sem er ættaður af Vestfjörðum, nam lögfræði við Háskóla Íslands áður en hann hélt til Bandaríkjanna í MBA-nám við Yale. Eftir útskrift hóf hann starfsnám hjá Goldman og stýrir hann nú sviði lausafjárráhættu hjá bankanum í London. Áhuginn á starfinu í Seðlabankanum bendir til þess að Gunnar vilji nú snúa aftur heim.

Bras með Basko

Eftir yfirtöku Skeljungs á Basko lýkur aðkomu framtakssjóðsins Horns III að smásölurekstri félagsins. Horn keypti 80 prósenta hlut í Basko 2016 fyrir um 1,5 milljarða. Söluverðið nú var rétt yfir 300 milljónum og bendir til þess að sjóðurinn hafi ekki komið sérlega vel út úr fjárfestingunni en í millitíðinni hafði félagið einnig selt frá sér verslanir til Samkaupa. Endurskipulagning félagsins kostaði sitt og tapaði Basko milljarði á rekstrarárinu sem lauk í febrúar í fyrra. **Árni Pétur Jónsson**, forstjóri Skeljungs, ætti að þekkja smáatriðin enda var hann forstjóri Basko þegar Horn keypti eignarhlutinn en nú situr hann hinum megin við samningaborðið.

Stefna þýskra stjórnvalda í loftslagsmálum kostar tugi milljarða evra

Útblástur stígur upp úr kæliturnum þýsks orkuvers sem knúið er af brúnkolum. Víðtæk stefna þýskra stjórnvalda sem ætlað er að draga verulega úr losun kolefnis gæti kostað 40 milljarða evra, jafnvirði 5.480 milljarða íslenskra króna, á næstu fjórum árum. NORDICPHOTOS/GETTY

Hvað er að SKE?

Katrín Olga Jóhannesdóttir formaður Viðskiptaráðs

Agla Eir Vilhjálmsdóttir sérfræðingur á lögfræðisviði Viðskiptaráðs

Í litlu og opnu hagkerfi eins og á Íslandi skiptir virk samkeppni miklu máli. Hún er drifkraftur framleiðnivaxtar og verðmætasköpunar í þjóðfélaginu, sem um leið eykur almenna velsæld. Við erum öll sammála um að reglur sem koma í veg fyrir misnotkun á markaðsráðandi stöðu og mismunun á markaði, t.d. vegna opinberra afskipta, eru því af hinu góða. Á sama tíma er þó mikilvægt að stjórnvöld tryggi að ekki sé gengið of langt í slíkri reglusetningu og að íslensk fyrirtæki verði ekki undir í alþjóðlegri samkeppni vegna þeirrar framkvæmdar samkeppnisyfirvalda sem tíðkast hér á landi.

Breytingar á samkeppnislögum og bætt framkvæmd þeirra hafa lengi verið til umræðu. Slíkt tal er ekki að undra þar sem samkeppnislöggjöfin og framkvæmd samkeppnismála hérlendis er strangari en á Norðurlöndunum og í Evrópu. Það getur rýrt samkeppnishæfni íslenskra fyrirtækja, sem bitnar ekki aðeins á viðskiptalífinu, heldur einnig á neytendum. Viðskiptaráð Íslands fer yfir stöðu samkeppnismála í nýrri Skoðun sinni, þar sem þessi atriði eru tekin fyrir.

Ósamkeppnishæf löggjöf

Fyrirtæki hafa til dæmis gagnrýnt málsmeðferðartíma Samkeppniseftirlitsins, þar sem þeim hefur reynst erfitt að sjá fyrir með einhverri vissu hvenær niðurstaða eftirlitsins berst. Málsmeðferð hjá SKE hefur oft á tíðum tekið bagalega langan tíma, jafnvel fjölda ára, með tilheyrandi tjóni fyrir fyrirtæki. Mikill tími eftirlitsins fer í að sinna samrunamálum, en þau njóta lögbundins forgangs hjá eftirlitinu. Samkeppniseftirlitið varði til að mynda 40% af tíma sínum í samrunamál árið 2018.

Á sama tíma hafa veltuviðmið fyrir tilkynningarskylda samruna, sem segja til um hvaða mál SKE verður að skoða, haldist óbreytt frá 2008. Síðan þá hefur verðlag hækkað og hagkerfið stækkað með auknum efnahagsumsvifum. Veltuviðmiðin hafa því í raun lækkað um nær helming án þess að tekin hafi verið ákvörðun um það. Þannig er sífellt meiri tíma eftirlitsins varið í samrunamál.

Sé litið til annarra Evrópulanda er ljóst að veltuviðmið eru endurskoðuð með reglulegu millibili og uppfærð með tilliti til verðbólgu en einnig stækkun hagkerfisins sem birtist í stækkun markaða og auknum viðskiptum. Hækkun þessara viðmiða myndi draga úr áherslu á smærri samrunamál og gæti þannig stytt málsmeðferðartíma, öllum aðilum til hagsbóta. Ekki síst Samkeppniseftirlitinu sjálfu sem hefði þá aukið svigrúm til að sinna öðrum málum.

Úrbóta er þörf

Samkeppniseftirlitið hefur þar að auki heimild til að grípa inn í lögmætan rekstur fyrirtækis og krefjast breytinga á skipulagi þess og rekstri, án þess að viðkomandi fyrirtæki hafi gerst brotlegt við samkeppnislög. Heimild þessi hefur verið harðlega gagnrýnd og hafa sérfræðingar í samkeppnisrétti dregið í efa að hún standist stjórnarskrárvarinn eignarrétt.

Samkeppnisreglur sem stuðla að virkri samkeppni eru af hinu góða. Kröfur og gagnrýni viðskiptalífsins snúast ekki um það að fá að starfa án eftirlits eða utan laga. Því fer fjarri og slíkt væri engum til hagsbóta. Gagnrýnin snýst um það að heimildir Samkeppniseftirlitsins ganga lengra en víðast hvar í Evrópu og lengra en þörf krefur. Ef íslensk fyrirtæki eiga að vera samkeppnishæf á alþjóðamarkaði verður að bæta úr því. Um leið og gagnrýnisraddir heyrast um vinnubrögð SKE birtast gjarnan harðorðir pistlar frá forstjóra eftirlitsins, kostaðir á samfélagsmiðlum fyrir skattfé almennings. Það er því ekki að undra að atvinnulífið sé tortryggið í garð eftirlits, sem rígheldur með slíkum hætti í óþarflega íþyngjandi heimildir. Það er í höndum stjórnvalda að bregðast við og skapa hér sanngjarnt og samkeppnishæft umhverfi fyrir fyrirtæki til að starfa innan og stofnanir að hafa eftirlit með, í þágu viðskiptalífsins og almennings. Það er því ánægjulegt að sjá að samkeppnislöggjöfin er komin á málefnaskrá Alþingis – og áhugavert verður að fylgjast með viðbrögðum SKE við slíku – mun eftirlitið átta sig á breyttum heimi viðskipta eða ríghalda í forræðishyggju fortíðar?

Vonarglæta í vonleysinu

SKOÐUN

Þorsteinn Friðrik Halldórsson

Útþensla ríkisvaldsins á undanförnum árum er áfellisdómur yfir þeim sem haldið hafa um stjórnartaumana. Ríkisútgjöldin aukast ár frá ári, reglugerðir margfaldast og eftirlitsstofnanir þenjast út. Á sama tíma hafa opinberir starfsmenn leitt launaþróun á vinnumarkaði. Þegar öllu er á botninn hvolft eru þetta helstu mælikvarðarnir á árangur þeirra stjórnmálamanna sem tala fyrir öflugu atvinnulífi. Þróunin á síðustu árum vekur óhjákvæmilega spurningar um hvort forysta flokksins sem talar hvað mest um markaðsfrelsi og minni ríkisafskipti hafi burði til að þess að glíma við stjórnkerfið.

Kerfið er hannað til þess að þenjast út vegna þess að það grundvallast á því að ávinningur dreifist á fáa en kostnaður á marga. Kostnaðurinn við fyrirhugaðar niðurgreiðslur á einkareknum fjölmiðlarekstri mun kannski nema um 1.500 krónum á hvern landsmann. Það tekur því varla að kynna sér áformin og hvað þá andæfa þeim. Ávinningurinn fyrir hvern fjölmiðil nemur hins vegar allt að 50 milljónum króna. Kemur því ekki á óvart að sumir fjölmiðlar hafi notað vettvanginn sem þeir hafa til að mála dökka mynd af stöðu íslenskrar fjölmiðlunar.

Þetta er aðeins eitt dæmi af mörgum. Þrýstingurinn kemur úr öllum áttum, bæði frá ríkisstofnunum og atvinnulífinu. Hönnunargalli kerfisins leiðir til þess að allir reyna að lifa á kostnað annarra. Því er stærsta pólitíska prófraun þeirra stjórnmálamanna, sem vilja stuðla að öflugu atvinnulífi, sú að spyrna á móti öllum þeim kröftum sem verka í áttina að auknum umsvifum ríkisins. Það er heljarinnar prófraun sem krefst staðfestu og leiðtogahæfni. Á síðustu árum hefur enginn staðist þessa prófraun sem er grafalvarlegt í ljósi þess að sífellt erfiðara verður að snúa þróuninni við.

En í vonleysinu er ein vonarglæta og hana má finna í Íslandspósti þar sem nýr forstjóri er í meirihéttar tiltekt. Þar hefur 12 prósentum starfsmanna verið sagt upp og óskyldur rekstur settur í sölu. Forstjórinn virðist starfa eftir allt öðrum lögmálum en hinir ríkisforstjórarnir og má ætla að hann hafi fengið skýr tilmæli frá ráðherra um að hagræða í rekstrinum. Líklega voru þau skýrari en tilmæli stjórnvalda um launakjör æðstu stjórnenda sem stjórnir ríkisfyrirtækja hafa hunsað. Hvort Íslandspóstur verði fordæmi eða einsdæmi á hins vegar eftir að koma í ljós.

wagner

ÞÝSK HÖNNUN · EINSTÖK GÆÐI

EINU STÓLARNIR MEÐ

Dondola®
360°
VELTITÆKNI

Einn besti skrifstofu-stóllinn fyrir bakveika

-36%

NÚ Á TILBOÐSVERÐI

119.900 kr.

ÁÐUR Á 189.900

Hirzlan Skrifstofuhúsgögn eru þessa dagana með sérstakt tilboðsverð á hinum rómuðu Wagner skrifstofustólum, þeir einu sem eru með Dondola® 360° veltihreyfingu á setu. Hreyfingin miðar að því að létta álag á bakið og styrkja það.

ERGOMEDIC 100-3 skrifstofustól frá Wagner, þeir einu sem eru með Dondola® 360° veltihreyfingu á setu.

Skrifstofustólarnir frá Wagner hafa heldur betur slegið í gegn, enda hafa fjölmargir fagaðilar og einstaklingar mælt sérstaklega með þessum frábæru stólunum. Ólafur Gunnar Guðlaugsson barnabókahöfundur er einn þeirra.

Ólafur Gunnar Guðlaugsson

„Ég hef unnið sem grafískur hönnuður, barnabókahöfundur og teiknari í nærri 30 ár. Eins og gefur að skilja er ekki mikil hreyfing við svona störf og ég sit nánast allan daginn við mína iðju. Það er auðvitað dauði og djöfull fyrir krónískt bakveikan mann. Í tugi ára hafði morgunrútína mín verið að liðka um klemmdu taugina í mjóbakinu, koma mér úr vinkilstöðu í lóðrétta. Sem sagt óþolandi og viðvarandi ástand sem var nóg til að æra óstöðugan.

Síðan kynntist ég Wagner stólunum með 360 gráðu Dondola veltitækninni. Málið er að ef þér tekst að halda hryggsúlunni á stöðugri hreyfingu þá stífnar hún síður og festist. Vinnuveitandi minn fjárfesti í Ergomedic 100-3, og viti menn, eftir eina viku voru öll mín bakvandamál algjörlega horfin!
Það hljómar eins og lygasaga en mér hefur aldrei liðið betur í bakinu."

FAGAÐILAR MÆLA MEÐ WAGNER

Elís Þór Rafnsson
sjúkraþjálfari

Hirzlan

SKRIFSTOFUHÚSGÖGN

Síðumúla 37, 108 Reykjavík · Sími: 564-5040 · hirzlan@hirzlan.is · www.hirzlan.is

2019 Fyrirmyndarfyrirtæki í rekstri

MYNDFORM GRAFÍK

MARKAÐURINN

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL | Miðvikudagur 18. september 2019

FRÉTTABLAÐIÐ IS frettabladid.is | Instagram fréttablaðsins @frettabladid

Stjórnarmaðurinn

Gæði en ekki magn

Í ágúst nýliðnum fóru 14 prósent færri Íslendingar til útlanda en á sama tíma í fyrra. Vafalaust spilar brotthvarf WOW þar stóra rullu en líklega frámuna veðurblíða á landinu ekki síður.

Eftirtektarverðast er þó að þrátt fyrir að flugferðum til Íslands hafi fækkað um þriðjung milli ára, og að í ágúst hafi um 350 þúsund færri farið um Leifsstöð en fyrir ári, þá hafa veltutölur vegna erlendra ferðamanna sáralítið breyst. Að flugi undanskildu nemur samdrátturinn einungis um 0,2 prósentum. Velta gististaða og veitingahúsa er óbreytt milli ára, og nýtingarhlutfall gististaða lækkaði einungis lítillega. Á sama tíma hefur talsverð hagræðing átt sér stað í ferðaþjónustunni. Launþegum hefur fækkað um 10 prósent, og hefur fækkað í öllum flokkum ferðaþjónustu.

Ef draga á ályktanir af þessum nýbirtu tölum þá virðist sem arðbærari ferðamenn komi enn til landsins. WOW var auðvitað lággjaldaflugfélag og því var sennilega um annars konar ferðamenn að ræða en þá sem sætta sig við oft á tíðum himinhá fargjöld Icelandair. Þeir sem setja slíkt ekki fyrir sig eru einfaldlega líklegri til að borga meira í mat, drykk, verslun og afþreyingu þegar til landsins er komið.

Margir hafa kallað eftir því lengi að Ísland setji sér almennilega stefnu hvað varðar ferðaþjónustuna. Kannski er þarna uppskriftin komin. Ísland er dýrt land og verður það sennilega alltaf. Við erum einfaldlega ekki samkeppnishæf þegar kemur að verðlagi. Er ekki allt í lagi að gera sér grein fyrir því, og stuðla að ferðaþjónustu sem er kannski minni að umfangi en byggist á efnameiri ferðamönnum?

Það á ekki að vera markmið í sjálfu sér að fá marga ferðamenn til landsins. Frekar að þeir sem hingað komi fái fyrsta flokks upplifun af landi og þjóð. Til að svo megi verða þarf að passa átroðning á náttúruperlum, og að sjá til þess að innviðir séu ásættanlegir. Slíkt kostar.

Gæði umfram magn ættu að vera kjörorðin. Slík stefna væri bæði efnahag og náttúru til bóta.

UMHVERFIÐ ÁSTRÍÐA HREINT GuðjónÓ VISTVÆNA PRENTSMIÐJAN Sími 511 1234 • www.gudjono.is ÞJÓNUSTA

Kerfélagið tapaði 40 milljónum

Kerfélagið, eigandi Kersins í Grímsnesi, tapaði 40 milljónum á síðasta ári en til samanburðar hagnaðist félagið um 58 milljónir á árinu 2017.

Tekjur námu 142 milljónum og jukust um tæp 26 prósent á milli ára. Laun og launatengd gjöld fóru hins vegar úr 0 krónum í 156 milljónir. Óskar Magnússon, einn af eigendum Kerfélagsins, segir að um einskiptiskostnað hafi verið að ræða.

Óskar Magnússon.

„Þetta ár var undantekning og ekki marktækt dæmi um almennan rekstur Kersins. Við höfum verið að leggja í mikinn kostnað vegna deiliskipulagsvinnu og höfum til að mynda þurft að ráða verkfræðinga, arkitekta og skipulagsfræðinga," segir Óskar. Auk þess hafi félagið greitt uppsafnaðan launakostnað í einu lagi.

„Við sjáum fram á að tekjurnar á þessu ári verði nálægt því sem þær voru í fyrra þrátt fyrir almennan samdrátt í ferðaþjónustunni."

Gjaldtaka við Kerið hófst 2013 og er aðgangseyrir þar nú 400 krónur. Félagið er í jafnri eigu Óskars, Ásgeir Bolla Kristinssonar, Sigurðar Gísla Pálmasonar og Jóns Pálmasonar. - **þfh**

12.09.2019

Erum við að byggja þetta fjárlagafrumvarp á raunhæfum forsendum? Verðum við í stöðu til að standa við þau loforð sem hér eru gefin?
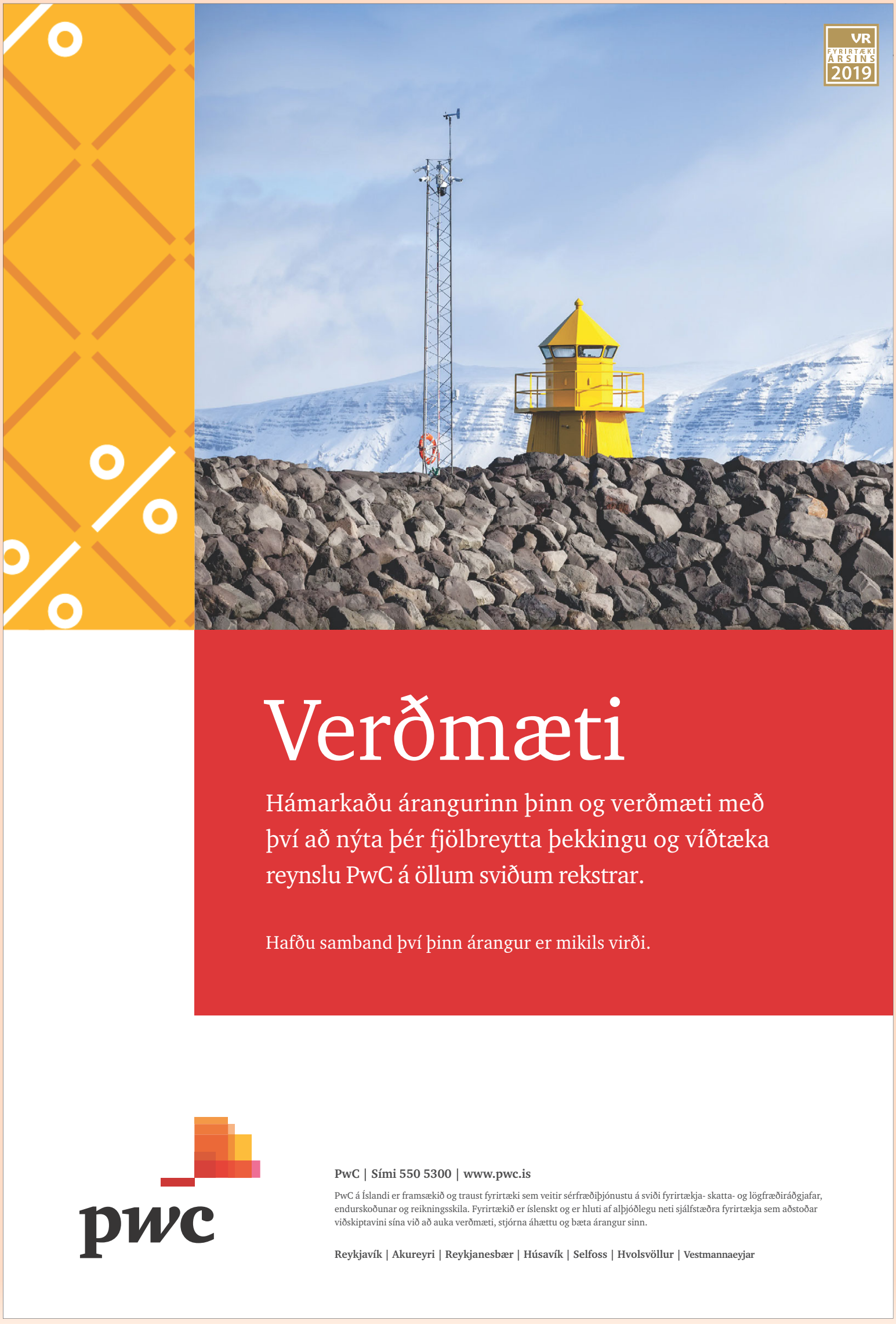
Þorsteinn Víglundsson, þingmaður Viðreisnar